

T.C.
ÇEVRE, EH RC L K VE KL M DE KL BAKANLI I
Yerel Yönetimler Genel Müdürlü ü

Sayı : E-53773008-622.02-3857682

13.06.2022

Konu : Nakdi Kumanya Yardımının Uygulanması

DAĞITIM YERLERİNE

Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşmede yer alan kumanya yardımı ile ilgili Bakanlığımıza gelen görüş talep yazılarına istinaden aşağıda belirtilen açıklamaların yapılması zorunluluk arz etmiştir.

Bilindiği üzere, mezkûr Toplu Sözleşmenin Üçüncü Kısımının Dördüncü Bölümünde yer alan Yerel Yönetim Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşmenin;

"İtfaiye ve zabıta personeline yiyecek yardımı" başlıklı 12 nci maddesinde, "(1) 19/11/1986 tarihli ve 86/11220 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğinin 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi kapsamında görev yapan itfaiye ve zabıta teşkilatı personelinden, anılan Yönetmelik hükümlerine göre öğle yemeği verilen ve öğle yemeği dışındaki yemek saatlerini de kapsayacak şekilde kesintisiz olarak görevlerine devam edenler, aynı Yönetmelik hükümleri çerçevesinde ve öğle yemeği hariç olmak kaydıyla, iki öğüne kadar ücretsiz olarak yemek yardımından yararlandırılır veya kumanya yardımı verilir." hükmü,

"Yerel yönetimlerde çalışan kamu görevlilerine yemek yardımı" başlıklı 16 ncı maddesinde, "(1) Bu hizmet kolu kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan kamu görevlilerinden Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğine göre yemekhanesi olmayanlara veya kurulan yemek servislerinden kurum dışında filen yerine getirilen görevler sebebiyle yararlanma imkânı olmayanlara öğle yemeği için kumanya yardımı verilir." hükmü yer almaktadır.

Kumanya yardımının ayni mi yoksa nakdi mi olacağına ilişkin başlangıçta tereddüt hâsıl olmuş, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığının 10.02.2022 tarihli ve E-74073113-010.99-65893 sayılı yazısı ile bu tereddüt giderilmiş ve yardımın "ayni olacağı" belirtilmiştir.

Bilahare 7/4/2022 tarihli ve 5418 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan ve 8/4/2022 tarihli ve 31803 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile sorun çözülmüş ve yardımın "nakdi olarak da verilebileceği" hüküm altına alınmıştır.

Mezkûr Yönetmeliğin 1 inci maddesinde, "25/8/2021 tarihli ve 31579 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşme'nin Üçüncü Kısımının Dördüncü Bölümünde yer alan Yerel Yönetim Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşme'nin "İtfaiye ve zabıta personeline yiyecek yardımı" başlıklı 12 nci maddesinde ve "Yerel yönetimlerde çalışan kamu görevlilerine yemek yardımı" başlıklı 16 ncı maddesinde belirtilen kumanya yardımı; bu Yönetmeliğin uygulanamayacağı durumlarda ve 2022 ve 2023 yılları ile sınırlı olarak, günlük 100 gösterge rakamını geçmemek üzere belirlenen gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda ödeme yapılması şeklinde uygulanabilir. Bu şekilde yapılan ödeme aylık 2100 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı geçemez." hükmü yer almaktadır.

Bu kapsamda, yerel yönetimler hizmet koluna giren kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan kamu görevlilerinden yukarıda sayılanlara yiyecek yardımı kapsamında kumanya yardımı verilmesi bir "zorunluluk", bu yardımın nakdi olarak verilmesi ise "takdire bağlı" olmaktadır.

Doktrinde ve yargı kararlarında belirtildiği üzere, usulüne göre imzalanmış bir toplu sözleşme hükmü, taraflar açısından kanun gibi bağlayıcıdır. Örneğin Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 21/2/1975 tarihli ve E:1975/1040, K:1975/227 sayılı Kararında; *"Toplu iş sözleşmesinin normatif hükümleri objektif hukuk kuralları meydana getirir. Yeni bir toplu iş sözleşmesi yapıldığında da yürürlükten kalkarlar. Yeni sözleşme, kazanılmış haklar saklı kalmak kaydıyla derhal hüküm ve sonuçlarını meydana getirir."* denilmiştir.

1- Düzenlemeden kimlerin yararlanabilecek

6. Dönem Toplu Sözleşme ile yerel yönetimler hizmet koluna giren kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan kamu görevlilerinden aşağıda sayılanlar yiyecek yardımı kapsamında nakdi kumanya yardımından yararlandırılacaklardır.

a) Öğle yemeği dışındaki yemek saatlerini de kapsayacak şekilde kesintisiz olarak görevlerine devam eden itfaiye ve zabıta teşkilatı personeli.

b) Kurulan yemek servislerinden kurum dışında fiilen yerine getirilen görevler sebebiyle yararlanma imkânı olmayanlar.

c) Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğine göre yeterli personel olmaması veya uygun yer bulunmaması nedeniyle yemek servisi olmayanlar.

Belediye personeline yemek ihalesi yapılarak yemek hizmeti verilmesi durumunda, kurum dışında fiilen yerine getirilen görevler sebebiyle yararlanma imkânı olmayanlar ile öğle yemeği dışındaki yemek saatlerini de kapsayacak şekilde kesintisiz olarak görevlerine devam eden itfaiye ve zabıta teşkilatı personeli hariç, diğer personelin nakdi yiyecek yardımından yararlanması mümkün bulunmamaktadır.

2- Düzenlemenin yürürlüğe gireceği tarih

Bilindiği üzere, 10 sayılı Resmi Gazete Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 7 nci maddesi, *"(1) Kanunlar, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ve yönetmelikler ile diğer düzenlemeler, ayrıca bir yürürlük tarihi belirtilmemiş ise Resmî Gazete'de yayımlandığı gün yürürlüğe girer."* hükmünü amirdir.

Diğer taraftan, genel ve düzenleyici nitelikteki işlemler ilke olarak yürürlüğe girdikleri tarihten sonraki olaylara uygulanacağı hem idare hukukunda hem de yüksek yargı içtihatlarında kabul görmüştür. Kanun koyucunun genel ve düzenleyici nitelikteki işlemlerin Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten önceki veya sonraki bir tarihte yürürlüğe gireceğine ilişkin düzenleme yapması da mümkün bulunmaktadır.

Yargıtay Büyük Genel Kurulunun 14/9/1927 tarihli ve E:1927/7, K:1927/7 sayılı kararında, *"Bir yasanın yürürlük zamanı hakkında ayrıca süre belirtilmeyip yayın gününden yürürlüğe gireceği açıklandığında, merkezde Ceridei Resmîye ile yayınlanıp ilan edilmekle her yerde ilan edilmiş kabul edilerek ilan tarihinden geçerli sayılır."* denilmektedir.

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 23/2/1990 tarihli ve E:1988/109, K:1990/85 sayılı kararında ise, *"Genel ve düzenleyici nitelikteki işlemler ilke olarak yürürlüğe girdikleri tarihten sonraki olaylara uygulanırlar ve daha önceki hukuksal düzene göre doğmuş bulunan haklara etki etmezler."* şeklinde karar verilmiştir.

Bu itibarla, Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğinde yapılan değişikliğin "8/4/2022 tarihinde yürürlüğe gireceği" hüküm altına alındığından, uygulamanın bu tarih itibarıyla yapılması gerekmektedir.

3- Belediye organlarından karar alınıp alınmayacağı

Bilindiği üzere, 1982 Anayasası'nın 128 inci maddesinde, *"Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür.*

Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir. (Ek cümle: 7/5/2010-5982/12 md.) Ancak, malî ve sosyal haklara ilişkin toplu sözleşme hükümleri saklıdır..." hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 212 nci maddesinde, *"Devlet memurlarının hangi hallerde yiyecek yardımından ne şekilde faydalanacakları ve bu yardımın uygulanması ile ilgili esaslar Maliye Bakanlığı ile Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığının birlikte hazırlayacakları bir yönetmelik ile tesbit olunur."* hükmü yer almaktadır.

Ayrıca, Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğine göre yiyecek yardımının gerektirdiği giderler kurum bütçelerine konulacak ödeneklerle karşılanır.

Mezkûr Yönetmeliğin 7 nci maddesinde, *"Yemek servisinin yönetiminden kurumun idari ve mali işlerle görevli birimi sorumludur. Servis hizmetleri biri müdür, biri satın alma veya ambar memuru ve biri de muhasebe memuru olmak üzere en az üç kişilik bir komisyonca yürütülür. Ayrıca hizmetin gerektirdiği diğer personel kurum içinden sağlanabilir..."* hükmü yer almaktadır.

Öte yandan, 5393 sayılı Belediye Kanununun 18 inci maddesinde belediye meclisinin görev ve yetkileri sayılmış olup meclisin personelin mali ve özlük haklarının belirlenmesine ilişkin bir yetkisi bulunmamaktadır. Aslında böyle bir yetki verilmemesi de 1982 Anayasasının 128 inci maddesi gereğidir.

Bu itibarla, yiyecek yardımına ilişkin tüm hususlar mevzuat ve toplu sözleşme ile belirlenmiş olup ayrıca meclis kararı alınmasına gerek bulunmamaktadır.

4- Bütçesinde yiyecek yardımı ödeneği bulunmayan kurumlar

6. Dönem Toplu Sözleşmenin Üçüncü Kısımının Dördüncü Bölümünde yer alan Yerel Yönetim Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşmenin "Yerel yönetimlerde çalışan kamu görevlilerine yemek yardımı" başlıklı 16 ncı maddesinde yer alan, *"(1) Bu hizmet kolu kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan kamu görevlilerinden Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğine göre yemekhanesi olmayanlara veya kurulan yemek servislerinden kurum dışında fiilen yerine getirilen görevler sebebiyle yararlanma imkanı olmayanlara öğle yemeği için kumanya yardımı verilir."* hükmü çerçevesinde yemekhanesi olmadığı için yiyecek yardımından faydalanamayanlar ile görevi sebebiyle bu yardımdan faydalanamayan yerel yönetim personeline kumanya verileceği düzenlenerek yerel yönetim personelinin tamamının bu yardımdan faydalanması amaçlanmış, yiyecek yardımı yapılması ve dolayısıyla bu amaç için bütçede ödenek ayrılması belediyeler ve bağlı kuruluşları ile bunların kurdukları mahalli idare birlikleri için zorunluluk haline gelmiştir.

Mezkûr Yönetmelikte belirtilen şartları sağlamadığından bütçede yiyecek yardımı için ödenek ayırmamış olan yerel hizmet kolu kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşlarında 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 77 nci maddesi uyarınca bütçe işlemleri düzenlenmekle birlikte, 5393 sayılı Kanunda bütçede kurumsal kodlama yapılan birimler ve fonksiyonel sınıflandırmanın düzeyleri ile bunların dışındaki düzeyler arasında aktarma yapılması ilgisine göre belediye meclisi, encümen ve belediye başkanının yetkisine tahsis edilmiştir.

Yine bu Kanuna dayanarak çıkarılan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin Aktarma" başlıklı 36 ncı maddesi, "Ek Ödenek" başlıklı 37 nci maddesi ve "Yedek Ödenek" başlıklı 38 inci maddelerinde kapsamında ilgisine göre sayılan usul ve yöntemlerden uygun olanı kullanarak aktarmaya yetkili organca belediye bütçesinde ödenek aktarımı suretiyle yiyecek yardımı ödeneği tertip edilmesi gerekmektedir.

5- Başka kurumların yemek servisi hizmetlerinden yararlananların durumu

(Mülga) Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğünün 1/7/2009 tarihli ve B.07.0.BMK.0.15-115458-79-8210 sayılı görüş yazısında, *"Buna göre, memurlarına yemek yardımında bulunmak isteyen kurum ve kuruluşların, personelinin yeterli sayıda olmaması veya uygun yer bulunmayışı gibi sebeplerle yemekhanelerinde sağlayamadıkları öğle yemeklerini, kurum bütçesine bu amaçla konulan ödeneğin yemek servisinden faydalandıkları kurumun bu amaçla açılmış bulunan hesabına aktarılması ve 14/01/2009 tarihli ve 27110 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan (3) Sıra No'lu 2009 Merkezi Yönetim Bütçe Uygulama Tebliğinde yer alan esaslar çerçevesinde bedeli alınması kaydıyla yemek servisi bulunan kurumların yemekhanelerinden karşılamaları, mümkün bulunmaktadır."* denilmiştir.

Bu kapsamda yiyecek yardımından faydalanabilecek personel sayısının 50'nin altında olması veya elverişli yer bulunmaması nedeniyle yemek servisi hizmeti bulunmayan kurumlar başka kurumların yemek servisinden yararlanma yönünde protokol yapması halinde, kurum dışında fiilen yerine getirilen görevler sebebiyle yararlanma imkânı olmayanlar ile öğle yemeği dışındaki yemek saatlerini de kapsayacak şekilde kesintisiz olarak görevlerine devam eden itfaiye ve zabıta teşkilatı personeli hariç diğer personele nakdi kumanya yardımı verilmesi mümkün olmayacaktır.

6- Sözleşmeli personelin bu haktan yararlanıp yararlanamayacağı

Bilindiği üzere, 25/8/2021 tarihli ve 31579 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşmenin kamu görevlilerinin geneline yönelik mali ve sosyal haklarının düzenlendiği İkinci Kısımının kamu görevlilerinin geneline yönelik toplu sözleşmenin düzenlendiği Birinci Bölümünün 9 uncu maddesinde, *"(1) 19/11/1986 tarihli ve 86/11220 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliği hükümlerinden aynı usul ve esaslar çerçevesinde sözleşmeli personel pozisyonlarında istihdam edilen personel de yararlanır."* hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, 2022 yılında öğle yemeği servisinden faydalanacak olan memurlardan ve sözleşmeli personelden alınacak asgari yemek bedellerine ilişkin esasları belirlemek amacıyla 12/1/2022 tarihli ve 31717 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliği Uygulama Tebliği (Sıra No: 2) genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, özel bütçeli idareler, kamu iktisadi teşebbüsleri, döner sermayeli kuruluşlar ve diğer kamu idarelerindeki memurlar ile sözleşmeli personeli kapsamaktadır.

Bu itibarla, 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesine tabi olarak istihdam edilen personelin bu haktan yararlandırılması gerekmektedir.

7- Belediye başkanlarının yemek yardımından yararlanıp yararlanamayacağı

Bilindiği üzere, 5393 sayılı Belediye Kanununun 39 uncu maddesinde, *"...657 sayılı Devlet Memurları Kanunu uyarınca Devlet memurları ile bakmakla yükümlü buldukları için uygulanan sosyal hak ve yardımlar, aynı esas ve usullere göre belediye başkanları ile bakmakla yükümlü buldukları için de uygulanır."* hükmüne yer verilmiştir.

Diğer taraftan, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda "yiyecek yardımı" Devlet memurlarının Sosyal Haklar ve Yardımlarının düzenlendiği VI. Kısımında sayılmıştır.

Bu itibarla, belediye başkanlarının Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliği ile sağlanan haklardan yararlanması mümkün bulunmaktadır.

8- Meclis üyeleri arasından görevlendirilen belediye başkan yardımcısının durumu

Bilindiği üzere, 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesinde, *"...Norm kadrosunda belediye başkan yardımcısı bulunan belediyelerde norm kadro sayısına bağlı kalınmaksızın; belediye*

başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, nüfusu 50.000'e kadar olan belediyelerde bir, nüfusu 50.001-200.000 arasında olan belediyelerde iki, nüfusu 200.001-500.000 arasında olan belediyelerde üç, nüfusu 500.000 ve fazla olan belediyelerde dört belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilir. Bu şekilde görevlendirilen meclis üyelerine belediye başkanına verilen ödeneğin 2/3'ünü aşmamak üzere belediye meclisi tarafından belirlenecek aylık ödenek verilir ve taleplerine göre bir sosyal güvenlik kurumu ile ilişkilendirilir. Bu şekilde görevlendirme, memuriyete geçiş, sözleşmeli veya işçi statüsünde çalışma dâhil ilgililer açısından herhangi bir hak teşkil etmez ve belediye meclisinin görev süresini aşamaz. Sosyal güvenlik prim ve benzeri giderlerden kurum karşılıkları belediye bütçesinden karşılanır..." hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliği'nin 2 nci maddesinde, "*Bu Yönetmelik, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi memurlar hakkında uygulanır.*" hükmü yer almaktadır.

Bu hüküm gereğince meclis üyeleri arasından görevlendirilen belediye başkan yardımcılarında bu görevleri sebebi ile sadece "*belediye başkanına verilen ödeneğin 2/3'ünü aşmamak üzere belediye meclisi tarafından belirlenecek aylık ödenek verileceği*" hüküm altına alındığından bu personelin Devlet memurlarına sağlanan yiyecek yardımı hakkından yararlanması mümkün bulunmamaktadır.

Sayıştay Temyiz Kurulunun 22/1/2020 tarihli ve Dosya No:45173, Tutanak No:47152 sayılı kararında yer verilen, "*657 sayılı Kanun çerçevesinde değerlendirilemeyecek kamu görevi yapan kişilerin bu kapsamda değerlendirilerek sosyal denge ödemesinden faydalanabilme olanağı bulunmamaktadır. Meclis üyesi kökenli başkan yardımcılarının memur kökenli başkan yardımcılarını ile aynı iş yükü ve sorumluluğa sahip olduğu konusunda ise, her iki başkan yardımcısı için de ne kadar ödeme yapılabileceği ilgili Kanunlarında belirlenmiştir. Dolayısıyla, meclis üyesi kökenli başkan yardımcısına 5393 sayılı Kanun'un 49 uncu maddesinde belirlenen ödenekten fazla bir ödemede bulunabilme olanağı bulunmamaktadır.*" açıklaması da bu görüşü doğrulamaktadır.

9- Günlük ödenecek tutarın ne kadar olacağı

Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğin 1 inci maddesinde, "*...günlük 100 gösterge rakamını geçmemek üzere belirlenen gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda ödeme yapılması şeklinde uygulanabilir. Bu şekilde yapılan ödeme aylık 2100 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı geçemez.*" hükmü yer almaktadır.

Bir gün için 100 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutar "günlük azami tutar" olup bunun altında bir rakam belirlenebilecektir.

Bir ay için ise 2100 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutar "aylık verilebilecek azami tutar" olup bu rakamın üzerinde bir yardım verilemeyecektir.

10- İtfaiye ve zabıta teşkilatı personeline bir gün için verilebilecek azami tutar

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 100 üncü maddesinde, "*Günlük çalışmanın başlama ve bitme saatleri ile öğle dinlenme süresi, bölgelerin ve hizmetin özelliklerine göre merkezde Cumhurbaşkanınca, illerde valiler tarafından tesbit olunur...*" hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, Belediye Zabıta Yönetmeliğinin "Yemek" başlıklı 37 nci maddesinde "(1) 24 saat iş, 48 saat istirahat şeklinde çalışan zabıta personelin; 12 saat iş, 24 saat istirahat ve 12 saat iş, 12 saat istirahat şeklinde çalışan zabıta personeline 2, 12 saatten az çalışan zabıta personeline 1 öğün yemek verilir. Yiyecek giderleri 657 sayılı Kanunun 212 nci maddesi esas alınarak belediyece karşılanır.

(2) Görev ve çalışma şartlarının gerektirdiği koşullara bağlı olarak mutlak yemek saatlerinde kurumlarınca sağlanan yemek hizmetinden istifade edemeyen personele ve bunlarla birlikte çalışmaya iştirak eden diğer personele birinci fıkrada belirtilen öğün sayısınınca kumanya yardımı belediyece

verilebilir." hükmü yer almakta olup benzer düzenleme Belediye İtfaiye Yönetmeliğinin 37 nci maddesinde de yer almaktadır.

6. Dönem Toplu Sözleşmenin ilgili hükmünde, *"öğle yemeği verilen ve öğle yemeği dışındaki yemek saatlerini de kapsayacak şekilde kesintisiz olarak görevlerine devam edenler, aynı Yönetmelik hükümleri çerçevesinde ve öğle yemeği hariç olmak kaydıyla, iki öğüne kadar ücretsiz olarak yemek yardımından yararlandırılır veya kumanya yardımı verilir."* ibaresine yer verilerek kumanya yardımının iki öğüne kadar verilebileceği belirtilmiştir.

Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ise "günlük 100 gösterge rakamını geçmemek üzere" sınırlaması getirmiştir.

Burada geçen "günlük" ibaresinden haftanın herhangi bir gününün anlaşılması gerekmektedir. Ertesi güne sarkan mesai saatine denk gelen öğün için verilecek kumanya yardımının nakdi olarak verilmesi mümkündür.

Örneğin itfaiye/zabıta personelinin Çarşamba günü 08:00 ile Perşembe günü 08:00 saatleri arasında denk gelen 24 saatlik mesai süresinde sırasıyla verilen öğlen-akşam ve sabah öğünlerinden Çarşamba gününe denk gelenlerden akşam öğünün nakdi, Perşembe gününe denk gelen sabah öğünün de nakdi olarak verilmesi mümkün bulunmaktadır. Ancak verilecek yemek yardımı için günlük ödenecek tutarın 100 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak rakamı geçmemesi gerekmektedir.

11- Nakdi kumanya yardımından yapılacak kesintiler

Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğinin 4 üncü maddesinde, *"Yiyecek yardımının gerektirdiği giderler, yemek maliyetlerinin Ankara, İstanbul ve İzmir illeri için üçte ikisini, diğer iller için yarısını aşmamak üzere, bu Yönetmelik kapsamına dahil memur kadrosu adedine göre kurum bütçelerine konulacak ödeneklerle karşılanır."*

Ödenek dağıtımı yemek servisi kurulacak kurumdaki memur sayısı dikkate alınmak suretiyle yapılır.

Yemek bedelinin bütçeden karşılanamayan kısmı yemek yiyenlerden alınır. 2155 sayılı Bazı Kamu Personeline Tayın Bedeli Verilmesi Hakkında Kanun'a göre tayın bedeli verilen personel ile sözleşmeli olarak çalıştırılanların, bu Yönetmeliğe göre yiyecek yardımı yapılan yemek servislerinde yemek yemeleri halinde, yemek bedelinin tamamı kendilerinden alınır." hükmü yer almaktadır.

Yemek yardımının kurumca kurulan yemek servisinden karşılanması halinde bu madde de belirtilen 2/3-1/2 kesinti rakamları, yiyecek yardımının nakdi olarak verilmesi halinde uygulanmayacaktır.

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığının 22/4/2022 tarihli ve E-24010506-045.03-44423520 sayılı görüş yazısında, *"Sigortalılara nakden ödenen kumanya bedelinden günlük brüt asgari ücretin %6'sına kadar olan muaf tutulan kısmı ayrıldıktan sonra kalan kısmından sigorta primi kesintisi yapılması gerekmektedir."* denilmiştir.

Gelir İdaresi Başkanlığının 8/6/2022 tarihli ve E-48678239-120.03.05.06[204]-73833 sayılı yazısında, *"657 sayılı Devlet Memurları Kanununun "Yiyecek yardımı" başlıklı 212 nci maddesine dayanarak hazırlanan Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğinin geçici 2 nci maddesi kapsamında, belediye ve bağlı kuruluşları tarafından 2022 ve 2023 yılları ile sınırlı olarak, günlük 100 gösterge rakamını geçmemek üzere belirlenen gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda, hizmet erbabına yapılan nakdi kumanya yardımı ödemelerinin tamamının hizmet erbabının gelir vergisi matrahlarına dahil edilerek Gelir Vergisi Kanununun 61, 94, 103 ve 104 üncü maddeleri kapsamında gelir vergisi tevkifatına tabi tutulması gerekmektedir."* denilmektedir.

Bu itibarla, nakdi verilecek kumanya yardımından gelir vergisi, damga vergisi ve sigorta primi kesintisi yapılması gerekmektedir.

12- İzinli ve raporlu olan personelin durumu

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 212 nci maddesinde düzenlenen yiyecek yardımı, Devlet memurlarına sağlanan hak ve yardımlar içinde sayılmıştır. Mesai saatleri içinde personelin beslenme ihtiyacına matuf düzenlenmiştir. Esasen maaş/ücretin bir parçası olarak değil aynı yardım şeklinde verilmektedir.

Nitekim 19/11/1986 tarihli ve 86/11220 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğinin 3 üncü maddesinde, *"Yiyecek yardımı sadece yemek verme şeklinde yapılır. Bu yardım, nakten veya kupon, kart, fiş, bilet ya da bu mahiyette bir ödeme aracı verilmek suretiyle yapılamaz.*

Yiyecek yardımı haftalık çalışma süresi 40 saati aşmayan yerlerde öğle yemeği olarak verilir. Günüün 24 saatinde devamlılık gösteren hizmetlerde çalışan memurlara, görevlerinin diğer yemek saatlerinde de devam etmesi şartıyla üç öğüne kadar yemek verilebilir." hükmüne yer verilerek yemek yardımının şekli belirtilmiştir.

Ancak, öğle yemeği dışındaki yemek saatlerini de kapsayacak şekilde kesintisiz olarak görevlerine devam eden, yemekhanesi olmayanlar ile kurulan yemek servislerinden kurum dışında fiilen yerine getirilen görevler sebebiyle yararlanma imkânı olmayanların yemek ihtiyaçlarına yönelik uygulamada ortaya çıkan mağduriyetin giderilmesi amacıyla 8/4/2022 tarihli değişiklik ile kumanya yardımının "nakdi" verilebilmesi imkânı getirilmiştir.

Gerek yiyecek yardımı ve gerekse bu yardımın nakdi ödenmesi hususu fiilen mesaide olan personele ilişkin olup izinli (resmi tatil, yıllık izin vs.) ve raporlu olan personelin bu haktan yararlanma imkânı bulunmamaktadır.

13- Resmi görevli olarak memuriyet mahalli dışına görevlendirilen memurların durumu

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 177 nci maddesinde, *"Bu Kanun hükümlerine tabi Devlet memurlarından bir görevin ifası için sürekli veya geçici olarak görev yerinden ayrılanların yol giderleri ve gündelikleri, yolluklar hakkındaki özel kanun hükümlerine göre ödenir. Sözleşmeli olarak çalıştırılanların yol masrafları ile gündelikleri sözleşmelerindeki şartlara göre ödenir."* hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, 6245 sayılı Harcırah Kanununun 3 üncü maddesinde, *"Bu Kanunda geçen;*

a. Harcırah: Bu Kanuna göre ödenmesi gereken yol masrafı, gündelik, aile masrafı ve yer değiştirme masrafından birini, birkaçını veya tamamını;

...

g. (Değişik: 10/9/2014-6552/89 md.) Memuriyet mahalli: Memur ve hizmetlinin asıl görevli olduğu veya ikametgâhının bulunduğu şehir ve kasabaların belediye sınırları içinde bulunan mahaller ile bu mahallerin dışında kalmakla birlikte yerleşim özellikleri bakımından bu şehir ve kasabaların devamı niteliğinde bulunup belediye hizmetlerinin götürüldüğü, büyükşehir belediyelerinin olduğu illerde ise il mülki sınırları içinde kalmak kaydıyla memur ve hizmetlinin asıl görevli olduğu veya ikametgâhının bulunduğu ilçe belediye sınırları içinde kalan ve yerleşim özellikleri bakımından bütünlük arz eden yerler ile belediye sınırları dışında kalmakla birlikte yerleşim özellikleri bakımından bu yerlerin devamı niteliğindeki mahaller ve kurumlarınca sağlanan taşıt araçları ile gidilip gelinebilen yerleri;

h. Başka yer: Yukarıda (g) fıkrasında yazılı memuriyet mahalli dışındaki yerleri;

İfade eder." hükmü ile 14 üncü maddesinde, "Aşağıda gösterilen memur ve hizmetlilere muvakkat vazife harcırahı olarak yol masrafı ile yevmiye verilir ve hamal (Cins ve adedi beyannamede gösterilmek suretiyle) bagaj ve ikametgah veya vazife mahalli ile istasyon, iskele veya durak arasındaki nakil vasıtası masrafları da ayrıca tediye olunur:

1. Birinci maddede yazılı kurumlara ait bir vazifenin ifası maksadiyle muvekkaten yurt içinde veya dışında başka bir yere gönderilenlere;

2. Yeni ve eski memuriyetlerine mütaallik bir meseleden dolayı bu kanuna tabi kurumlarca açılan bir dava sebebiyle sanık veya davalı olarak (İşten el çektirilmiş olsun veya olmasın) başka bir yere gönderilenlerden lehinde netice hasıl olanlara;

3. Memuriyet merkezlerinin bulunduğu mahal dışındaki bir vazifeye vekaleten gönderilenlere;

4. Fiilen oturduğu mahalden gayrı bir yere açıktan vekaleten gönderilenlere (yalnız gidiş ve dönüşleri için);

5. (Değişik: 12/1/1959 - 7187/1 md.) Muvakkat kaza salahiyeti ile gönderilenlere." hükmü yer almaktadır.

Bu itibarla, bir görevin ifası veya hizmet içi eğitim kapsamında memuriyet mahalli dışına görevlendirilen memurlara 6245 sayılı Kanun uyarınca gündelik verildiğinden bu personele yiyecek yardımı kapsamında nakdi kumanya yardımı verilmesi mümkün değildir.

14- Resmî görevli olarak görev mahalli dışına görevlendirilen sözleşmeli personelin durumu

Bilindiği üzere, 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesinde, "...Belediye ve bağlı kuruluşlarında, norm kadroya uygun olarak çevre, sağlık, veterinerlik, teknik, hukuk, ekonomi, bilişim ve iletişim, plânlama, araştırma ve geliştirme, eğitim ve danışmanlık alanlarında avukat, mimar, mühendis, şehir ve bölge plâncısı, çözümleyici ve programcı, tabip, uzman tabip, ebe, hemşire, veteriner, kimyager, teknisyen ve tekniker gibi uzman ve teknik personel yıllık sözleşme ile çalıştırılabilir. Sözleşmeli personel eliyle yürütülen hizmetlere ilişkin boş kadrolara ayrıca atama yapılamaz. Bu personelin, yürütecekleri hizmetler için ihdas edilmiş kadro unvanının gerektirdiği nitelikleri taşımaları şarttır..."

Üçüncü ve dördüncü fıkra hükümleri uyarınca çalıştırılacak personele her ne ad altında olursa olsun sözleşme ücreti dışında herhangi bir ödeme yapılmaz ve ücret mahiyetinde aynî ya da nakdî menfaat temin edilmez. Bu personel hakkında bu Kanunla düzenlenmeyen hususlarda vize şartı aranmaksızın 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre istihdam edilenler hakkındaki hükümler uygulanır..." hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, 6/6/1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslar'ın 4 üncü maddesinde, "Personel, sözleşmelerinde belirtilen görev yeri dışında çalıştırılmaz.

Görev yeri dışına geçici olarak gönderilenlerin gündelik ve yol giderleri, 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerinde saptanan süreyi ve 1 inci derece Devlet memurlarına ödenen harcırah miktarını aşmamak üzere sözleşmelerde belirtilir." hükmü yer almaktadır.

Ayrıca 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu Maddesinin Üçüncü Fıkrası Gereğince Tam Zamanlı Olarak Çalıştırılacak Sözleşmeli Personele İlişkin Hizmet Sözleşmesinin 1 inci maddesinde, "Sözleşmeli personel, Kurumca gösterilecek görev yerlerinde mevzuat ve verilecek emirler çerçevesinde göreviyle ilgili olarak kendisine verilen tüm işleri yapmayı taahhüt eder. Sözleşmeli personel sözleşmesinde belirtilen görev dışında başka bir işte çalıştırılmaz." hükmü ile 10 uncu maddesinde, "Görev mahalli dışında geçici olarak görevlendirilen sözleşmeli personelin gündelik ve yol masrafı, 6245 sayılı Harcırah Kanununda düzenlenmiş olan esas ve usuller çerçevesinde ve... dereceli Devlet memuru için belirlenmiş olan tutar dikkate alınarak hesaplanır." hükmü yer almaktadır.

Bu itibarla, görev yeri dışına geçici olarak memuriyet (görev) mahalli dışına görevlendirilen sözleşmeli personele 6245 sayılı Kanun uyarınca gündelik verildiğinden bu personele yiyecek yardımı kapsamında nakdi kumanya yardımı verilmesi mümkün değildir.

15- Geçici görevli personelin durumu

Bilindiği üzere, 6. Dönem Toplu Sözleşme ile yerel yönetimler hizmet koluna giren kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan kamu personelinden aşağıda sayılanlar yiyecek yardımı kapsamında nakdi kumanya yardımından yararlandırılacak olanlar:

a) Öğle yemeği dışındaki yemek saatlerini de kapsayacak şekilde kesintisiz olarak görevlerine devam eden itfaiye ve zabıta teşkilatı personeli,

b) Kurulan yemek servislerinden kurum dışında fiilen yerine getirilen görevler sebebiyle yararlanma imkânı olmayanlar,

c) Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğine göre yeterli personel olmaması veya uygun yer bulunmaması nedeniyle yemek servisi olmayanlar,

şeklinde belirlenmiştir.

Diğer taraftan, Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğinin ek 3 üncü maddesinde, *"Bu Yönetmeliğe göre yiyecek yardımından yararlanacak personelden ilgili mevzuatı uyarınca diğer kamu idarelerinde geçici olarak görevlendirilenler, geçici görevli buldukları kamu idarelerinin yemek servislerinin bulunması halinde bu idarelerin yemek servislerinden emsali personel gibi yararlandırılır. Bu kapsamda bulunan personel için ilgili idareler arasında herhangi bir hesaplaşma yapılmaz."* hükmü yer almaktadır.

Belediyeler ve bağlı kuruluşları ile bunların kurdukları mahalli idare birliklerinde genel olarak 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun ek 8 inci maddesi ile 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesinin altıncı fıkrası gereğince geçici görevlendirme yapılmaktadır. Her ne kadar mezkûr ek 8 inci maddesinde, *"Geçici süreli olarak görevlendirilen memurlar, yurtdışında görevlendirilen güvenlik görevlileri hariç olmak üzere, aylıkları ile diğer malî ve sosyal haklarını kurumlarından alır."* hükmüne yer verilmiş olsa da Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğinin ek 3 üncü maddesi ile bu personelin de yemek servislerinin bulunması halinde yiyecek yardımından emsali personel gibi yararlandırılması hüküm altına alınmıştır. Yemek servislerinin bulunmaması halinde ise 6. Dönem Toplu Sözleşmenin amir hükmü gereğince emsali personel gibi kumanya yardımından ve/veya bu yardımın nakdi olarak verilmesi uygulamasından yararlandırılması gerekmektedir.

Gerek Belediye Zabıta Yönetmeliği ve gerekse Belediye İtfaiye Yönetmeliğinde her iki teşkilatı oluşturulacak personel kadro unvanları sayılmış olup bunların dışındaki personelden de bu teşkilatlara görevlendirme yapılacağı mezkûr Yönetmeliklerde düzenlenmiştir. Öğle yemeği dışındaki yemek saatlerini de kapsayacak şekilde kesintisiz olarak görevlerine devam eden itfaiye ve zabıta teşkilatı personelin kapsamına bu teşkilatlarda geçici veya vekaleten görevlendirilen personelinde dahil edilmesi gerekmektedir.

Kurulan yemek servislerinden kurum dışında fiilen yerine getirilen görevler sebebiyle yararlanma imkânı olmayanlar ile Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğine göre yeterli personel olmaması veya uygun yer bulunmaması nedeniyle yemek servisi olmayanlar için *"Bu hizmet kolu kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan kamu personelinden"* olma şartı getirilmiştir. Burada ise görev yapmanın şekli belirtilmediğinden geçici veya vekâleten görev yapanların da bu kapsamda düşünülmesi uygun olacaktır.

Bu itibarla, kapsama dahil kamu kurum ve kuruluşlarında geçici veya vekaleten görev yapan personele yiyecek yardımı kapsamında nakdi kumanya yardımı yapılması halinde bu ödemenin görev yaptıkları kurumlarca karşılanması gerekmektedir.

Konunun İliniz dahilindeki belediyeler ile bağlı kuruluşları ve bunların kurdukları birliklere duyurulması hususunda;
Bilgilerini ve gereęini rica ederim.

Turan KONAK
Yerel Yönetimler Genel Müdürü

Dağıtım:

Bilgi:

Taşra Teşkilatına